

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	954 - 04 - 137
Дата	25 / 07 2010 г.

ЧРЕЗ
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
Г-ЖА ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА

54
14
X

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ПО
ЕНЕРГЕТИКА
Г-Н ВАЛЕНТИН НИКОЛОВ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН НИКОЛОВ,

На основание чл. 83, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, внасяме предложения между първо и второ гласуване за изменение и допълнение в Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за енергетиката, вх. № 954-01-43, както следва:

В подразделението Преходни и заключителни разпоредби се създават нови § :

I. Нов § В Закона за водите се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 118ж се създава нова ал. 2 със следното съдържание:

“(2) Забраните по чл. 118ж, ал. 1, т. 1, т. 4 и т. 5 не се прилагат относно:

1. водоземане за ВЕЦ, за реализацията на които до 9 август 2010 г. включително са издадени необходимите решения и разрешителни по реда на приложимото екологично законодателство и същите не са прекратени или отменени;

2. водовземане за ВЕЦ, които са издадени разрешения за строеж и/или такива, изградени и въведени в експлоатация преди отказа за продължаване на действието, прекратяване на действието или отнемане на някое от решенията и/или разрешителните, необходими за реализацията им.

Следващите алинеи на чл.118ж, се преномерират съответно.

2. В § 146 от Преходните и заключителните разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за водите, обн. ДВ, бр. 61 от 2010 г., изм. и доп. ДВ бр.5 от 2018 год. се правят следните изменения и допълнения:

2.1. В ал. 2, след думите „посочените в ал. 1“ се добавят думите „и в чл.118ж, ал. 2“.

2.2. Създават се нови ал. 3 - 5:

“(3) Разрешава се изменение и продължаване по чл. 78, ал. 3, продължаване по чл. 78, ал. 2 или преиздаване на разрешителното по чл. 79, ал. 3 за титуляри на разрешителни за водовземане по 118ж, ал. 2 от настоящото изменение на закона, в случай, че спазват въведените в разрешителните им условия и предписанията на органа по чл. 52 ЗВ.

(4) Отнемането, прекратяването или отказа за продължаване на крайния срок на действието на някое от решенията и/или разрешителните, необходими за реализацията на водовземане за ВЕЦ и за които административният акт за отнемането, прекратяването или отказа за продължаване на крайния срок на действието не е влязъл в сила, се преразглежда от органа по чл. 52 при спазване на изключенията по чл. 118ж, ал. 2 след подадено искане от страна на титуляра на правата.

(5) В случай, че административен акт за отказ за продължаване на крайния срок на действието на разрешително за водовземане е влязъл в сила и правното основание за издаването му е разпоредбата на 118ж, ал.1, т.1, т. 4 или т.5, в срок до шест месеца от приемането на това изменение на закона, правоимащите лица по чл.118ж, ал. 2, т. 2 имат право да подадат ново искане за продължаване на действието пред органа по чл. 52. При произнасяне по така подаденото искане съответно се прилага чл. 78, ал. 2, при спазване на изключенията по чл. 118ж, ал. 2.“.

II. В Закона за концесиите, обн. ДВ, бр. 96 от 2017 год., в сила от 02.01.2018 год., в Преходните и заключителните разпоредби, § 10 се отменя.

МОТИВИ

Предлаганите промени в Закона за водите (ЗВ), като част от преходните и допълнителни разпоредби на Закона за енергетиката, е изготвен с цел усъвършенстване на законодателството в областта на ползване на водния ресурс на страната обвързано с целите за устойчиво и балансирано развитие на енергийната индустрия и с целите за опазване и защита на околната среда. Предложението за изменение е насочено към отстраняване на недооценен законодателен пропуск, свързан с нарушение на придобити по съответния законов ред права за водовземане от повърхностни водни обекти, позволяващи производство на възобновяема електрическа енергия.

Засегнати са всички производители на електрическа енергия от ВЕЦ, въведени в експлоатация след 09.08.2010 год.¹ Следва да се отбележи, че всички те са придобили своите права при равни условия, в рамките на разрешителния режим на Закона за водите, от компетентен орган и при спазване на законовите изисквания. В този смисъл определянето на датата 09.08.2010 год. като граница, кои от тях могат да продължат да разработват правата си и кои не, е неравноправен критерий, който пречи на устойчивото развитие на пазара в България, доколкото не са отчетени конкретни обстоятелства следващи от и във връзка със законовата рамка и конкретната фактическа обстановка. Така например, въвеждайки посочената дата като разграничителен критерий не е дооценено колко и кои проекти за изграждане на ВЕЦ с действащи разрешителни ще бъдат засегнати, нито е отчетена степента на развитие на всеки отделен проект, както и какви са възможните законодателни решения, така че едновременно да не се накърняват законово придобити права и да се защитят целите за опазване на околната среда, които

¹ Съгласно §10 от ПРЗ на Закона за концесиите (ЗК), обн. ДВ, бр. 96 от 2017 год., в сила от 02.01.2018 год., ВЕЦ въведени в експлоатация към 9 август 2010 год. не се засягат от ограниченията предвидени в Закона за водите по отношение на зоните за защита на водите.

изменението на ЗВ обн. ДВ бр.61 от 06 август 2010 год., влязло в сила на 09 август 2010 год. предвижда.

Съгласно наличните секторни данни близо 210 МВт е общата инсталираната мощност на около 70 бр. ВЕЦ, които са застрашени от отнемане на разрешителните им за водовземане и ползване на воден обект, предвид факта на въвеждането им в експлоатация след датата 09 август 2010 год., каквото е изискването на закона за да водовземат за целите на производство на енергия. Около 23 броя са действащите разрешителни за водовземане, реализацията на които (довършване на строителството и въвеждането в експлоатация) би увеличило енергията от ВЕИ с около 20 МВт нови мощности.

Съгласно наличната информация, засегнати от законовите поправки на чл.118ж от ЗВ и §10 от ЗК, в сила от 02.01.2018 год. са²:

Статус ВЕЦ, попадащи в обхват на чл.118 ж ЗВ	Бр.	МВт
ВЕЦ Цанков Камък (в експлоатация след 09.08.2010г.) ³	1	86,40
Други работещи ВЕЦ (в експлоатация след 09.08.2010г.)	67	120,00
Работещи ВЕЦ, с отнето разрешително с висящ съдебен процес	2 2	1,40 3,00
Изградени, но невъведени в експлоатация, с действащо разрешително по ЗВ	21	17,00
Неизградени ВЕЦ с действащи (не отнети) РВ		
Обща мощност засегнати, работещи ВЕЦ		207,80
Обща мощност засегнати неизградени / не въведени ВЕЦ		20,00

Не следва да се пропуска, че ВЕЦ снабдени с разрешение за строеж отговарят на изискванията на екологичното законодателство, тъй като условие на чл. 148, ал. 8 от Закона за устройство на територията е издаването от компетентния орган на строително разрешение да са предхожда от влязло в сила решение по ОВОС или решение, с което е

² Представените данни са набирани от публични източници и информация от участниците във ВЕЦ сектора.

³ ВЕЦ Цанков Камък е потенциално засегнат, тъй като е пуснат в експлоатация след 09.08.2010г. При бъдеща ревизия на Плановете за управление на речните басейни (ПУРБ), респ. на защитените зони по ЗВ, водовземното съоръжение на централата може да попадне в обхвата на забраната на чл. 188ж от ЗВ.

преценено, че не е необходимо да се извършва оценка по ОВОС, съобразно приложимото енергийно законодателство – Закон за опазване на околната среда и Закон за биологичното разнообразие. В този смисъл, ВЕЦ с разрешение за строеж отговарят на изискванията на действащото законодателство. Подобен извод е направен и в Четвърти национален доклад по изпълнение на НПДЕВИ.⁴

Следва да се има предвид водещата роля на ВЕЦ за изпълнението на националните цели за дял на ВЕИ от брутно вътрешно потребление на електроенергия при най-нисък разход за обществото в сравнение останалите видове ВЕИ. Съгласно Четвъртият национален доклад за напредъка на България в насърчаването и използването на енергията от ВЕИ от декември 2017 год., наличен на страницата на Министерство на енергетиката (МЕ), общият принос на ВЕЦ за инсталирана мощност и електропроизводството от ВИ в България за постигане на целите за 2020 год. е 3223 MW, съответно 4 218 GWh , включително ПАВЕЦ. Видно от доклада, по данни на МОСВ, в посочените отчетни стойности са включени и 14 (четиринадесет) броя ВЕЦ, които са изградени и въведени в експлоатация в периода 2015 – 2016 год., като 8 (осем) от тях са в защитени зони . С оглед въведената гранична дата 09 август 2010 год., следва, че и тези посочени ВЕЦ, които са отчетени като част от програмата за изпълнение на заложените от НПДЕВИ цели за енергия произведена от ВЕИ са такива, спрямо които ограничението на чл.118ж, ал.1, т.4 ЗВ важи, т.е. спрямо тях ЗВ не позволява водоземане за производство на енергия. От друга страна, следва да се вземе предвид и Проекта за интегриран план в областта на енергетиката и климата на България, наличен на страницата на МЕ, съгласно, който прогнозните криви за инсталирана мощност и за производство на електрическа енергия от ВЕЦ за периода от 2020 год. до 2030 год. са 3232 Mw, съответно 4 294 GWh . Т.е. видно е от така посочените статистически и прогнозни данни, че с производството от ВЕЦ в защитени зони е отчетен напредък пред Европейската комисия на заложените в НПДЕВИ цели, както и че за периода до 2030 год. са налице прогнозни нива, които следва да бъдат достигнати за да се изпълнят поетите ангажименти.

⁴ стр.69/79, Приложение 2, Общи мерки от Четвърти национален доклад по изпълнение на НПДЕВИ.

Предвид изложените по-долу мотиви, предлаганата стабилизацията на правата на водоползване е напълно обоснована.

Налице е установена от компетентните органи практика, съгласно която не се продължава срок на действие на разрешителни за водовземане, с общ мотив противоречие с текста на 118ж. С изменението на Закона за водите, обн. ДВ бр. 61 от 06 август 2010 г., в сила от 09 август 2010 год. се предвидиха забрани за водовземане от ВЕЦ в посочените от 118ж законови хипотези. Отказът от удължаване на срока, който се постановява от органите не се преценява спрямо степента на развитие на проекта за изграждане на ВЕЦ, именно за която цел е издадено разрешителното за водовземане. Така за всички титуляри на разрешителни за водовземане, без оглед на етапа от развитие на проекта за реализация на ВЕЦ, който са достигнали, предстои (при сега действащата законова рамка) при подаване на искане за удължаване срока на действащо разрешително да им бъде постановен отказ за удължаване на срока на действие на разрешителните. Мотивите за постановяване на отказите са предвидените в ЗВ забрани за водовземане и по-конкретно текста на чл.118ж. Не се извършва проверка относно степента на реализация на проекта за ВЕЦ от страна на органа, т.е. без значение остават фактите относно степента на реализация на обективизираното от разрешителното за водовземане право на изграждане на ВЕЦ – дали е налице въведена в експлоатация и произвеждаща електричество ВЕЦ, дали проекта е само на етап разрешение за строеж, дали е разработен подробен устройствен план или са преминати процедури по оценка на въздействие върху околната среда. Отказите за продължаване на сроковете на изтичащите разрешителни се обвързват с наличието на противоречие с допълнително въведените забрани на чл.118 ж, като не се отчита факта, че развитието на тези проекти за ВЕЦ до етапа, до който са стигнали е извършвано на основата на изискванията на закона преди изменението на ЗВ бр.61 от ДВ, т.е. същите са законосъобразни до подаване на искане за удължаване срока им на действие.

Забраните и ограниченията по чл.118ж се отнасят, както за инвестиционни намерения, които са в начален етап на развитие, така и за

такива, които са в процес на завършване на строителство, или такива, които са въведени в експлоатация. Разрешителните, издадени преди изменението на закона и предвиждането на ограниченията по чл. 118ж, са издавани след спазване на законово установена процедура като включително за тях са извършени процедурите за оценка на въздействието върху околната среда, предвидени в Закона за опазване на околната среда и в Закона за биологичното разнообразие. Нещо повече, при изграждане и въвеждане в експлоатация на ВЕЦ и при започнала реализация на водовземането, се заплащат и такси, определени с тарифа от Министерския съвет за осъществяването от тяхна страна позволено ползване на воден ресурс за ВЕЦ. Посредством издадените им разрешителни, титулярите са придобили правото да изградят и експлоатират съоръжения за водовземане от повърхностни води с цел производство на електрическа енергия, които инвестиционни предложения са оценени като съвместими с целите на закона към датата на издаването им. Някои от титулярите са успели да упражнят правата си по притежаваните разрешителни, като са в процес на изграждане или са изградили и въвели в експлоатация и съответната мощност ВЕЦ, чрез която е постигната целта на закона, а именно водовземане за целите на производство на електрическа енергия.

В разрешителните са определени целите на водовземането – изграждане на съоръжение, мощността; конкретен воден обект; място на водовземане – кота на реката, землище, географски координати; населено място; място на водоползване; схема и технически параметри на конкретните съоръженията (бент, зала с турбини, др.); срокове за започване и завършване на строителни дейности; такси за водовземане и условия за водовземане. С разрешителните се определят и условията/задълженията, които титулярът им следва задължително да спазва при осъществяване ползването на водния обект, т.е. въведен е контрол по използването на енергийния ресурс, като се предвиждат конкретни мерки за съблюдаване чистотата на околната среда и ненанасяне на вредни въздействия.

Прилагането на текстовете на ЗВ след изменението му с ДВ бр.61 от 2010 год., по отношение на титулярите на действащи разрешителни, придобили правата си преди посоченото изменение на закона, пречи на последните, да се ползват от правата си и съответно да ги реализират. На

практика се достига до случаи, в които въведени в експлоатация още през 2012 г. ВЕЦ и действащи, за които разрешителните са издадени през 2008 г. (преди изменението на ЗВ и въвеждането на забраните и ограниченията на чл. 118ж), през 2018 г. се отказва продължаване на крайния срок на действие на разрешителните поради противоречие именно с чл. 118ж. Т.е. инвеститорът, след постановеното решение за отказ за продължаване на крайния срок на действие на разрешителното от 2018 г., не може да се ползва и да реализира придобитите права. Т.е. титулярът на разрешителното за водовземане се е възползвал от реализираните си права, а именно производство на ел.енергия от ВЕЦ за срок от 6 години.

При подаване на искане за изменение и/или продължаване на действието на вече издадени разрешителни, без оглед на степента на реализация на проекта, се третираат като нови инвестиционни намерения, попадащи в забранителния режим на закона и същите биват прекратявани и/или отнемани от съответните компетентни органи. На практика до момента на подаване на заявление за изменение/ продължаване на действието разрешителните преди изменението на ЗВ с ДВ бр.61 от 2010 год. са законни, а след подаване на подобно заявление те биват третирани като такива противоречащи на закона.

С цел да се скрепят законово заварените отношения и да не се пречи на реализацията на придобитите от водоползвателите по законен път права се предлага да бъде въведен изричен нормативен текст в тази връзка.

При въвеждане на текста на чл. 118ж ЗВ, законодателят не е предвидил уреждане на отношенията с титулярите на права по законово издадени преди изменението на закона разрешителни за водовземане за ВЕЦ. Към днешна дата компетентните органи прилагат закона в неговата актуална редакция и пристъпват към отнемане, прекратяване или откази за продължаване крайния срок и/или изменение на такива разрешителни. Това е и причината за големия брой съдебни процедури, които в повечето случаи завършват в полза на Държавата и решенията за отнемане/ прекратяване/ отказа за изменение или за продължаване биват потвърждавани. Тази празнота за уреждане на заварени към момента на изменение на Закона за водите отношения би могла да доведе до последваща евентуална реализация на отговорност на

Държавата. Предложеното изменение, не само че няма да доведе до допълнителни разходи за бюджета и заинтересованите лица, а ще доведе и до намаляване на същите, тъй като ще се избегнат бъдещи разходи за защита в съдебни производства и заплащане на обезщетения.

Предложеното изменение няма да доведе до увеличаване на цената на електрическата енергия при евентуално въвеждане в експлоатация на нови мощности, за които правата са придобити преди 2010 г.. Изменението ще засегне около 70 бр. изградени и работещи ВЕЦ, както и около 23 бр. неизградени или не въведени в експлоатация ВЕЦ.

Разходите за обществото за изградените и работещи ВЕЦ, които ползват преференциална тарифа или премия, **вече са включени в цена** **Задължения към обществото** при спазване на въведеното изискване на чл.31, ал.5 от ЗЕВИ за изкупуване на произведената енергия при следните условия: 1. по преференциална цена за количествата електрическа енергия до размера на нетното специфично производство на електрическа енергия, въз основа на което са определени преференциални цени в съответните решения на КЕВР; 2. по цена за излишък на балансиращия пазар за количествата, надхвърлящи производството по т. 1.

Новите 20 МВт мощности ВЕЦ, които потенциално биха били изградени и пуснати в експлоатация, също не могат да повлияят в посока повишение на цените, а само към намаление, тъй като:

А. Предстои пускането им в експлоатация и **няма да получат преференциални тарифи / премии.** Ще продават енергията си на свободния пазар. По смисъла на § 54 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката (ЗИД на ЗЕ) обн. ДВ бр. 17 от 2015 г. и § 20 от Преходните и заключителни разпоредби към ЗИД на ЗЕ, обн., ДВ, бр. 56 от 2015 г. част от насърченията за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, в това число и определянето на преференциална цена за изкупуване на електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници (включително вода) не се прилагат за енергийни обекти, които са въведени в експлоатация след влизане в сила на ЗИД на ЗЕ – 06.03.2015 г. с изключение на обектите по чл. 24, т.1 от ЗЕВИ – енергийни обекти с обща инсталирана мощност до 30 kW включително, които се предвижда да бъдат изградени върху покривни и фасадни конструкции на присъединени

към електроразпределителната мрежа сгради и върху недвижими имоти към тях в урбанизирани територии. В тази връзка всички нови мощности за ВЕЦ, въведени в експлоатация след 2015 г. следва да търгуват произведената енергия по двустранни договори с потребители на електрическа енергия по двустранно договорени цени или на борсовия енергиен пазар на борсови цени. Този механизъм за търгуване на електрическа енергия от нови мощности за ВЕЦ по никакъв начин не се отразява на цената на електрическата енергия, определена от КЕВР ежегодно за крайните потребители в България, които закупуват същата по регулирани цени от крайните доставчици. Немалка част от неизградените ВЕЦ, дори и след приемане на предложената законодателна промяна е вероятно да не бъдат изградени поради дългите срокове на възвръщане на вложената инвестиция от продажба на електроенергията на свободния пазар без преференциални тарифи.

Б. Влизането им на пазара ще увеличи предлагането на енергия на свободния пазар, което ще има по-скоро намаляващ ефект върху цените (в следствие от увеличеното предлагане).

В обобщение, с оглед промените на Закона за енергията от възобновяеми енергийни източници (ЗЕВИ) ДВ бр.56 от 24.07.2015 год., както и работещата към днешна дата енергийна борса и балансиращ пазар, отстраняването на съществуващото противоречие на закона, посредством представения проект за изменение на Закона за водите, няма да окаже въздействие върху цените на електроенергията.

С предложеното изменение се цели уреждане **единствено на отношенията с титуляри на разрешителни за водовземане за ВЕЦ, издадени преди изменението на Закона от 2010 г.**, които спазват всички условия по издадените им разрешителни за водовземане и ползване на воден обект и по никакъв начин не се цели обратен ефект на текстовете. С предложеното изменение се желае действащите към деня на влизане в сила на изменението на Закона за водите обн. ДВ бр.61 от 2010 год. разрешителни и решения за водовземане от ВЕЦ и все още не отнети/прекратени/ с отказа за продължаване на крайния срок на действие с влязъл в сила административен акт да запазят действието си и титулярите на правата по същите да имат право да ги реализират при спазване на изискванията на закона преди въвеждане на забраните и ограниченията по

чл. 118ж, но при спазване на всички други условия и задължения по издадените административни актове. Мотивът е, че щом като Разрешителните издадени преди изменението на закона бр. ДВ. 61 от 2010 са издадени, действали и послужили за законосъобразна реализация на правата, съобразно действащата към онзи момент нормативна промяна, то при въвеждането на новия ред от закона с изм. от 2010 год., за тези законни права следва са бъде установен отново по законов ред преходен период, в който титулярите на тези права да не са ощетени спрямо тези, които не са се възползвали от уредбата на закона, или съответно дори да са притежавали разрешителни не са успели да реализират предоставените им права. Уреждането на законов преходен период за уреждане на права по нов начин е трайна практика в българското и европейско правоприлагане.

Закона за водите предвижда задължение на компетентните органи да следят за спазване на условията и задълженията по издадените разрешителни, като при констатирани нарушения, последните имат право да прекратят/ отнемат издаденото разрешително. С предложеното изменение по никакъв начин не се цели дерогиране на тази процедура. Тя гарантира спазване на всички изисквания, задължения и условия от страна на титулярите по издадени пред 9 август 2010 г. разрешителни за ВЕЦ, за които се иска отпадане на последващо въведените забрани и ограничения от чл. 118ж., като в случай на нарушение, компетентните административни органи имат право да предприемат действия по тяхното отнемане или прекратяване.

С предложеното изменение се цели сигурност в инвеститорите, че инвестиционните им намерения, за които Държавата им е издала надлежни административни актове, няма да бъдат обявени за противоречащи на закона поради последващи изменения в действащото законодателство, което **създава стабилен и балансиран режим на инвестициите в България**. В противен случай и при отказ за продължаване на крайния срок на действие, отнето или прекратено разрешително за ВЕЦ на основание чл. 118ж при вече реализирана и въведена в експлоатация ВЕЦ ще остане отворен въпроса за изградените съоръжения, които биха останали без право да функционират и най-вероятно безстопанствени по коритата на реките в България, което би довело до проблеми от друго естество. По данни от информация, публикувана на интернет страниците на Басейновите дирекции за над 50 въведени в експлоатация и действащи ВЕЦ сроковете на действие по разрешителните изтичат 2019-2020 г. За по-

голямата част, ако не и за всички, ще бъде иницирана процедура по продължаване на крайния срок на действие на разрешителните, като при сега действащото законодателство по подобни заявления трябва да бъде постановен отказ. Пропускът в законодателството ще постави най-малко 50 български и чуждестранни инвеститора пред алтернативата законната им инвестиция да бъде определена като противоречаща на закона и съответно отказана. Подобни действия биха създали голям дисбаланс в сектор Енергетика, както и несигурност в инвестиционния процес в Република България, както за местни така и за чужди инвеститори.

Предложеното изменение не следва да доведе до нова административна тежест или структурно изменение. Ефект изменението следва да има само в администрацията, вече ангажирана с процеса по издаване, изменение, продължаване на действието, отнемане и прекратяване на разрешителни по Закона за водите и прилагането на закона.

Предложеното изменение **не следва да има и въздействие върху нормативната база**, тъй като се касае единствено до уреждане на вече съществуващи отношения в сектор Води и производство на електрическа енергия от ВЕЦ.

С предложените текстове в §19 се цели **ясното и безпроблемно прилагане на предложеното в § 18 от Проекта на предложение за изменение на ЗВ чрез ЗИД на ЗЕ.** Основна цел на текстовете е даване на ясни инструкции на компетентните органи и титулярите на разрешителни какво следва да предприемат по отношение на водовземанията за ВЕЦ, попадащи в предложените изключения и сроковете, в които същите да бъдат извършени.

С оглед предложението за включване на датата 09 август 2010 год. (дата, на която е въведена първата редакция на текста на чл.118 ж) в текста на чл.118ж, **отмяната на §10 от ПЗР на ЗК се налага с оглед недопускане на противоречиви законови текстове.**

ВНОСИТЕЛИ: